

**แนวทางการจัดการภัยพิบัติทางธรรมชาติในพื้นที่ชุมชนบ้านอีโก้ม ตำบลเทอดไทย
อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด**
**Guidelines For Managing Natural Disasters in Community Areas Ekom Village Terd Thai
Sub - District Thung Khao Luang District Roi Et Province**

ไพลิน ถินคำเชิด¹, พงศ์สวัสดิ์ ราชจันทร์^{2*}, รียา เต็ดขาท³, วรฉัตร วรวิวรรณ⁴, พิมลศักดิ์ นิลผาย⁵ และอภินันท์ ทะสุนทร⁶
Pailin Thinkhamcherd¹, Pongsawut Rachjun², Riya Dedkhat³, Warachut Wariwun⁴, Phimolsuk Nilphai⁵
and Apinan Thasunthron⁶

¹นักศึกษา คณะนิติรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

^{2*,3,4,5}อาจารย์ คณะนิติรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

⁶อาจารย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

¹Student of Faculty of Law and Politics Roi Et Rajabhat University

^{2*,3,4,5}Lecturer from Faculty of Law and Politics Roi Et Rajabhat University

⁶Lecturer from Faculty of Humanities and Social Sciences Phetchabun Rajabhat University

*Corresponding Author Email: seat007@outlook.com

Received: 31 August 2023

Revised: 12 October 2023

Accepted: 17 October 2023

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาผลกระทบจากภัยพิบัติทางธรรมชาติในพื้นที่ชุมชนบ้านอีโก้ม ตำบลเทอดไทย อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด และ 2. เพื่อเสนอแนะแนวทางการจัดการภัยพิบัติจากธรรมชาติในพื้นที่ชุมชนบ้านอีโก้ม ตำบลเทอดไทย อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีเครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบการสัมภาษณ์ โดยมีกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย จำนวน 15 คน ที่มาจากการเลือกโดยเจาะจงทั้งหมด แล้วนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และแบบสัมภาษณ์มาวิเคราะห์แบบเชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลกระทบจากภัยพิบัติเป็นภัยคุกคามต่อชีวิตและทรัพย์สิน ส่งผลต่อสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม สภาพแวดล้อมและจิตใจของผู้ประสบภัยในพื้นที่ชุมชนบ้านอีโก้มเกิดอุทกภัยทุกปี เป็นภัยที่เกิดจากสภาวะน้ำท่วมฉับพลัน ส่งผลเสียต่อชีวิตและทรัพย์สินส่วนใหญ่เกิดจากการที่ฝนตกสะสมเป็นเวลานานจนกระทั่งระบายน้ำออกไม่ทัน การเกิดอุทกภัย มี 3 ลักษณะ คือ (1) น้ำในแม่น้ำล้นตลิ่งเมื่อมีฝนตกหนัก (2) น้ำท่วมขังจากการที่ฝนตกหนัก (3) น้ำป่าไหลหลากบริเวณภูเขา และ 2) ประเด็นแนวทางการจัดการภัยพิบัติจากธรรมชาติ พบว่า การจัดการภัยพิบัติของภาครัฐ ก่อนเกิดภัยพิบัตินั้น มีการจัดตั้งศูนย์อำนวยการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารภัยพิบัติ และหลังเกิดภัยพิบัติมีการจัดตั้งหน่วยงานดูแลและเยียวยาประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ

คำสำคัญ: แนวทาง, การจัดการ, ภัยพิบัติภัย

Abstract

This research consists purposes were 1. to study the impacts of natural disasters in the area of Ekom Village Community, Terd Thai Sub - district, Thung Khao Luang District, Roi Et Province. Roi Et Province. is qualitative research. There are research tools, including interview forms. The target research group consisted of 15 people, all of whom were specifically selected the information gathered from documents literature and interviews was then analyzed using content analysis. The results of the study of 1) the impact of natural disasters found that

the impacts of disasters are a threat to life and property. Affects society, economy, culture, environment and mind. of the victims in the Ban I Kom community area, which is affected by floods every year. It is a danger caused by flash flood conditions. It has a negative effect on life and property, mostly due to rain that accumulates for a long time until the water cannot drain out in time. There are 3 types of floods: (1) Water in rivers overflowing their banks when there is heavy rain (2) Flooding from heavy rain and (3) Flash floods in mountainous areas. and 2) the issue of natural disaster management guidelines. It was found that the public sector's disaster management before the disaster occurred was A disaster information public relations center has been established. And after a disaster occurs, an agency is established to care for and provide relief to people affected by the disaster.

Keywords: Guidelines, Management, Disaster

บทนำ

ประเทศไทยตั้งอยู่ในทวีปเอเชีย เป็นพื้นที่ที่มีอัตราการเกิดภัยพิบัติสูงสุดในโลกและตั้งอยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นพื้นที่ที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติที่รุนแรงและเกินความคาดหมาย เนื่องจากอุณหภูมิของน้ำทะเลระหว่างสองมหาสมุทรมีความแตกต่างกัน ทำให้ต้องมีการเพิ่มขีดความสามารถในการปรับเปลี่ยนรูปแบบการรับมือมากขึ้น เพราะไม่สามารถลอกเลียนแบบการรับมือแบบเดียวกับภูมิภาคอื่นได้ดังเหตุการณ์พายุไต้ฝุ่นไห่เยี่ยนหรือไต้ฝุ่นโยลันดาที่พัดขึ้นฝั่งของประเทศฟิลิปปินส์ ระดับความเร็วลมสูงสุดตามค่าเฉลี่ย 1 นาทีที่ 315 กม./ชม. ทำให้พายุไต้ฝุ่นไห่เยี่ยนเป็นพายุหมุนเขตร้อนที่มีความรุนแรงที่สุดในประวัติศาสตร์ที่ได้พัดขึ้นฝั่ง ส่งผลให้มีผู้ได้รับผลกระทบและไร้ที่อยู่อาศัยประมาณ 11 ล้านคน (การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2551, ออนไลน์)

สถิติภัยพิบัติย้อนหลังของประเทศไทย พบว่า ช่วงปี พ.ศ.2532 - 2555 เกิดอุทกภัยมากกว่า 40,000 ครั้ง วาตภัย 36,024 ครั้ง ดินโคลนถล่ม 35 ครั้ง และสึนามิ 1 ครั้ง ซึ่งภัยพิบัติที่พบมากในประเทศไทยคือ ภัยพิบัติธรรมชาติที่เกิดตามฤดูกาล ทำให้การเตรียมความพร้อมต่อภัยพิบัติขนาดใหญ่มีค่อนข้างน้อย (Thai Health Project, 2013) จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่าภัยพิบัติมีอุบัติการณ์การเกิดและทวีความรุนแรงมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อมวลมนุษยชาติอย่างมากมายมหาศาล หน่วยงานภาครัฐและเอกชนของประเทศไทยเริ่มตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการภัยพิบัติ หลังจากเกิดภัยพิบัติสึนามิในปีพ.ศ. 2547 ซึ่งถือเป็นภัยธรรมชาติที่รุนแรงที่สุดที่เคยเกิดขึ้น ก่อให้เกิดความสูญเสียต่อระบบเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมท่องเที่ยวมากกว่า 30,000 ล้านบาท (National Economic and Social Development Board, 2011) รัฐได้ตราพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 เพื่อเป็นกฎหมายหลักในการบริหารจัดการเมื่อเกิดภัยพิบัติ (National Disaster Prevention and Mitigation Committee, 2010) อีกทั้ง ผลพวงจากความรุนแรงที่เกิดขึ้นอย่าง Journal of Legal Entity Management and Local Innovation Vol. 7 No. 3 (March 2021) 154 ต่อเนื่องในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำให้ดัชนีการก่อการร้ายระดับโลก (Global Terrorism Index) จัดลำดับประเทศไทยอยู่ในลำดับที่ 8 จาก 158 ทั่วโลก สร้างความเสียหายทั้งต่อชีวิต และทรัพย์สินมากที่สุดในกลุ่มประเทศอาเซียน (การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2556, ออนไลน์)

อุทกภัยเกิดจากพายุโซนร้อนประกอบกับลมมรสุมพัดปกคลุมทะเลอันดามันได้พัดเข้ามายังประเทศไทย ทำให้เกิดฝนตกหนักติดต่อกันหลายวัน จึงทำให้น้ำยังเอ่อล้นเข้ามาท่วมพื้นที่ทำการเกษตรและบ้านเรือนของประชาชนทำให้ชาวบ้านได้รับผลกระทบและความเสียหาย (การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2560, ออนไลน์) บ้านอิโก้มเป็นชุมชนขนาดกลาง มีที่ตั้งอยู่ในตำบล

เทอดไทย อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นพื้นที่ราบลุ่มจึงประสบปัญหาอุทกภัยหรือน้ำท่วมเกือบทุกปีในช่วงปลายเดือนสิงหาคมถึงกลางเดือนตุลาคม พ.ศ.2565

ดังนั้น จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการจัดการภัยพิบัติทางธรรมชาติในพื้นที่ชุมชนบ้านอีโก้ม ตำบลเทอดไทย อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยมุ่งศึกษาผลกระทบจากภัยพิบัติทางธรรมชาติในพื้นที่ชุมชนบ้านอีโก้ม ตำบลเทอดไทย อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด และเสนอแนะแนวทางการจัดการภัยพิบัติจากธรรมชาติในพื้นที่ชุมชนบ้านอีโก้ม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลกระทบจากภัยพิบัติทางธรรมชาติในพื้นที่ชุมชนบ้านอีโก้ม ตำบลเทอดไทย อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อเสนอแนะแนวทางการจัดการภัยพิบัติจากธรรมชาติในพื้นที่ชุมชนบ้านอีโก้ม ตำบลเทอดไทย อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด

การบทวนวรรณกรรม

การวิจัยครั้งนี้ ได้บทวนวรรณกรรมและสังเคราะห์จากกรอบแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวกับการจัดการภัยพิบัติ คือ ภัยพิบัติที่เกิดขึ้นในปัจจุบันนี้มีความรุนแรงมากขึ้นอย่างต่อเนื่องไม่ว่าจะเป็นภัยพิบัติที่เกิดจากที่มนุษย์เป็นผู้ก่อขึ้น โดยตั้งใจหรือไม่ก็ตาม เช่น กรณีเหตุการณ์เพลิงไหม้ซานติก้าผับและเสื่อป่าลาซาหรือเกิดขึ้นจากภัยธรรมชาติที่ไม่อาจคาดเดาได้หรือไม่ก็ตาม เช่น กรณีเหตุการณ์สึนามิ โคลนถล่ม น้ำท่วม และภาวะโลกร้อนในปัจจุบัน ดังนั้น การบริหารจัดการที่มีความพร้อมและเป็นขั้นตอนอย่างมีระบบจะมีส่วนช่วยเหลือประชาชนก่อนเกิดเหตุขณะเกิดเหตุและหลังเกิดเหตุเป็นอย่างยิ่ง การป้องกัน การเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติเป็นเรื่องยากแต่การวางระบบบริหารจัดการที่ดีจะทำให้ลดความสูญเสียได้มากการจัดการภัยพิบัติเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องตั้งแต่การเตรียมการก่อนเกิดเหตุ การรับมือในภาวะฉุกเฉิน การบรรเทาทุกข์ ช่วยชีวิต และการฟื้นฟูบูรณะหลังเหตุการณ์ ในอดีตการจัดการภัยพิบัติมักเน้นเรื่องการช่วยเหลือบรรเทาทุกข์เป็นหลักแต่แนวโน้มของการจัดการภัยพิบัติสมัยใหม่จะมีลักษณะของการเตรียมการเชิงรุกมากขึ้นโดยดำเนินการด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อหลีกเลี่ยง การสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินที่จะเกิดขึ้นจากภัยพิบัติรวมทั้งมาตรการที่ครอบคลุมการแก้ไขปัญหาทั้งระยะสั้นและระยะยาว ซึ่งเป็นการวางแผนเพื่อเผชิญหน้ากับสถานการณ์ตั้งแต่ก่อนเกิดเหตุระหว่างเกิดเหตุและหลังเกิดเหตุที่ต่อเนื่องจนครบกระบวนการ เรียกว่า “วงจรการจัดการสาธารณภัย” ประกอบด้วย การป้องกัน (Prevention) คือ การดำเนินการเพื่อหลีกเลี่ยงหรือลดความเสียหายภัยพิบัติและความสูญเสียที่เกิดขึ้นแก่ชีวิต ทรัพย์สินและชุมชน เช่น การสร้างเขื่อนเพื่อป้องกันน้ำท่วม การควบคุมไฟฟ้า การออกกฎหมายห้ามใช้ที่ดินในพื้นที่เสี่ยงภัย และการกำหนดมาตรฐานความปลอดภัยของสิ่งก่อสร้าง การบรรเทาผลกระทบ (Mitigation) คือ กิจกรรมที่มุ่งในการลดผลกระทบและความรุนแรงของภัยพิบัติ ที่ก่อให้เกิดอันตรายและความสูญเสียแก่ชุมชนและประเทศชาติ เนื่องจากการป้องกันและการบรรเทาผลกระทบมีความหมายใกล้เคียงกัน ในหลายประเทศ จึงใช้มาตรการทั้ง 2 ด้านควบคู่กัน การบรรเทาความสูญเสียจากภัยพิบัติเป็นเรื่องกว้างขวางและครอบคลุม การดำเนินงานหลายด้าน จึงต้องการการประสานงานที่ดี มาตรการที่สำคัญ ได้แก่ การกำหนดมาตรฐานความปลอดภัยของกิจกรรมต่าง ๆ การปรับปรุงระบบแจ้งเตือนภัย การวางแผน ควบคุมการใช้ที่ดิน การปรับแผนการเกษตร เพื่อกระจายความเสี่ยง รวมถึงการสร้างความรู้ความตระหนักของสาธารณชนผ่านการให้การศึกษาและฝึกอบรม

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย ได้แก่ จำนวน 18 คน โดยการคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายด้วยวิธีเฉพาะเจาะจง ประกอบด้วย

- 1) ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 1 คน 2) ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 1 คน 3) สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 1 คน
- 4) คณะกรรมการหมู่บ้าน จำนวน 5 คน และ 5) ประชาชน จำนวน 10 คน

2. เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ (Interview) โดยมีกรอบตามประเด็นที่ทำการศึกษาซึ่งทำการสังเคราะห์จากกรอบแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ 1) แนวคิดเกี่ยวกับแนวทาง 2) แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการ 3) องค์ความรู้ การจัดการภัยพิบัติภัยทางธรรมชาติ 4) องค์ความรู้เกี่ยวกับภัยพิบัติธรรมชาติ 5) บริบทเชิงพื้นที่ และ 6) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งอยู่ภายใต้ประเด็นของการศึกษาวิจัย คือ ประเด็นผลกระทบจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ และประเด็นเสนอแนะแนวทางการจัดการภัยพิบัติจากธรรมชาติ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมาย และ 2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลเอกสารต่าง ๆ (Document Research) อาทิ หนังสือ ตำรา เอกสารวิชาการ งานวิจัย และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลที่รวบรวมได้จากการสังเกตกับการสัมภาษณ์ มาทำการวิเคราะห์แยกแยะเป็นประเด็นต่าง ๆ โดยใช้การพรรณนาวิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายของการศึกษา และตามกรอบแนวคิด เพื่อให้สามารถเชื่อมโยงเนื้อหาที่รวบรวมประเด็นได้อย่างมีระบบ

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องแนวทางการจัดการภัยพิบัติภัยทางธรรมชาติในพื้นที่ชุมชนบ้านอีโก้ม ตำบลเทอดไทย อำเภอร่องเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ดมีผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลกระทบจากภัยพิบัติทางธรรมชาติในพื้นที่ชุมชนบ้านอีโก้ม ตำบลเทอดไทย อำเภอร่องเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด

ผลการวิจัยพบว่า ผลกระทบจากภัยพิบัติทางธรรมชาติในพื้นที่ชุมชนบ้านอีโก้ม ตำบลเทอดไทย อำเภอร่องเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด สามารถจำแนกผลได้ ดังนี้

1.1 ผลกระทบจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ ด้านเศรษฐกิจ คือ ผลการศึกษาประเด็นผลกระทบจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ ด้านเศรษฐกิจ พบว่า สภาพปัญหาน้ำท่วมล้นตลิ่งของแม่น้ำชีไหลผ่านพื้นที่การเกษตรจนเกิดอุทกภัยจึงไม่สามารถเก็บเกี่ยวข้าวได้ สูญเสียรายได้ เมื่อน้ำท่วมประชาชนไม่มีรายได้ มาใช้จ่ายในการทำการเกษตร ช่วงน้ำท่วมมีความเสียหายต่อบ้านเรือน ผลกระทบจากภัยพิบัติด้านเศรษฐกิจในหมู่บ้านอีโก้มจะประสบปัญหาน้ำท่วมเป็นประจำเกือบทุกปี ผลที่ตามมาคือประชาชนส่วนมากจะได้รับผลกระทบจากผลผลิตการเกษตรเสียหายและไม่มีรายได้เสริมจากอาชีพอื่น ทำให้ขาดรายได้มาเลี้ยงชีพในครอบครัว ขาดแคลนอาหาร และขาดทุนจากการประกอบอาชีพการเกษตร บางครอบครัวต้องกู้หนี้ยืมสินเพื่อมาจ่ายค่าจัดทำเกษตรที่ประสบภัยน้ำท่วม และจะเจอปัญหาน้ำท่วมแบบนี้เกือบทุกปีทำให้คนในชุมชนมีรายจ่ายมากกว่ารายรับ บ้านอีโก้ม หมู่ที่ 9 ตำบลเทอดไทย อำเภอร่องเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด ประสบปัญหาอุทกภัยชาวบ้านส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตร เช่น ปลูกข้าวนาปีและพืชเศรษฐกิจเป็นหลัก ปกติประชาชนปลูกข้าวในช่วงเดือนกรกฎาคมและเก็บเกี่ยวในเดือนพฤษภาคม ฤดูกาลไหนที่พายุหนักฝนตกหนักน้ำจะท่วมนาข้าวและพืชในช่วงเดือนกันยายนถึงเดือนตุลาคมส่งผลทำให้น้ำข้าวและพืชได้รับความเสียหาย ประชาชนไม่สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ ทำให้ประชาชนเสียโอกาสที่จะนำผลผลิต ไปจำหน่ายในท้องตลาดได้ เงินช่วยเหลือจากรัฐก็ไม่เพียงพอจึงทำให้ประชาชนได้รับผลกระทบในด้านเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก

1.2 ผลกระทบจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ ด้านสังคม คือ ผลการศึกษาประเด็นผลกระทบจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ ด้านสังคม พบว่า มีการเอารัดเอาเปรียบ พึ่งพาอาศัยกันได้บางครั้งบางครั้งด้วยความจำเป็นการเป็นอยู่ของแต่ละครอบครัวที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ บางคนต้องออกไปทำงานต่างถิ่นเพื่อหาเงินมาให้ครอบครัวเพื่อความอยู่รอด ทำให้ขาดรายได้จากการเกษตร เกิดความเครียดเรื่องค่าใช้จ่าย หางานทำต่างถิ่น เพื่อหารายได้ให้ครอบครัวเพื่อความอยู่รอด ในหมู่บ้านจะเกิดปัญหาน้ำท่วมขึ้นเกือบทุกปี บ้านเรือน ทรัพย์สิน ข้าวของ และอาหาร การเป็นอยู่หลังเกิดอุทกภัยภัยจากธรรมชาติเกิดความเสียหายเป็นอย่างมากตลอดระยะเวลาที่เจอปัญหาน้ำท่วมช่วงเกิดอุทกภัยปัญหาที่เจอส่วนมากจะเป็นการขาดรายได้ ขาดแคลนอาหาร หมู่บ้านอีโก้มได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติทางธรรมชาติในด้านสังคม บ้านอีโก้มเป็นหมู่บ้านราบลุ่มติดกับแม่น้ำชี ในช่วงฤดูฝนหมู่บ้านได้รับผลกระทบในด้านสังคม หมู่บ้านได้ถูกน้ำท่วมรอบหมู่บ้านและน้ำได้ไหลเข้าท่วมบ้าน ของประชาชนได้รับความเสียหายอยู่หลายครอบครัว บ้านของประชาชนบ้านอีโก้มได้ชำรุดเสียหาย อยู่หลายหลัง ชาวบ้านอยู่อาศัยอย่างลำบากเป็นเวลาหนึ่งเดือน ตั้งแต่เดือนกันยายนถึงเดือนตุลาคม บ้านอีโก้มได้รับผลกระทบจากอุทกภัยเกือบทุกปี

1.3 ผลกระทบจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ ด้านการเมืองการปกครอง คือ ผลการศึกษาประเด็นผลกระทบจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ ด้านการเมืองการปกครอง พบว่า หน่วยงานราชการออกมาดูแล องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นออกมาช่วยเหลือ มีงบประมาณสิ่งของมาช่วยเหลือ พอน้ำลดลงหน่วยงานราชการ ได้ออกมาช่วยเหลือผู้ประสบภัยในหมู่บ้านและหน่วยงานภาครัฐช่วยเหลือร่วมกันซ่อมแซมบ้านที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติมีการช่วยเหลือจากภาครัฐ ประชาชนในหมู่บ้านให้ความร่วมมือสามัคคีในการช่วยเหลือกัน ภาครัฐหน่วยงานท้องถิ่นออกมาช่วยเหลือประชาชนอย่างดี ด้านภัยพิบัติต้องได้มีการช่วยเหลือจัดการของภาครัฐเพื่อแก้ไขภัยพิบัติอย่างเป็นระเบียบ ผลกระทบจากภัยพิบัติทางการเมืองการปกครอง ต้องมีการรับมือนโยบายไปยังผู้บังคับบัญชาเพื่อรับมือนโยบายพิบัติเพื่อลดความเสียหายต่อประชาชนอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

2. แนวทางการจัดการภัยพิบัติจากธรรมชาติในพื้นที่ชุมชนบ้านอีโก้ม ตำบลเทอดไทย อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดร้อยเอ็ด

ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการจัดการภัยพิบัติจากธรรมชาติในพื้นที่ชุมชนบ้านอีโก้ม ตำบลเทอดไทย อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดร้อยเอ็ด สามารถจำแนกผลได้ ดังนี้

2.1 การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย

1) แนวทางการป้องกันและลดผลกระทบจากสาธารณภัย คือ ผลการศึกษาประเด็นแนวทางการป้องกันและลดผลกระทบจากสาธารณภัย พบว่า ประชาชนนำกระสอบทรายมาปิดกั้นคลองน้ำไว้ไม่ให้น้ำทะเลลักเข้าไปในนา วัด และหมู่บ้าน เพราะช่วงเกิดภัยพิบัติน้ำท่วมน้ำมาเร็วและบางครั้งไม่สามารถรับมือกับภัยพิบัติได้ทัน มีการให้ความรู้เกี่ยวกับการรับมือจากภัยพิบัติ มีการฝึกอบรมทำความเข้าใจเกี่ยวกับเหตุการณ์ภัยพิบัติที่เกิดขึ้นโดยมีเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำความรู้แนวทางการป้องกันและลดผลกระทบจากสาธารณภัย มีหน่วยงานรัฐปฏิบัติงานพร้อมรับมือกับภัยพิบัติ การป้องกันน้ำท่วมของประชาชนจะร่วมกันช่วยกันเผ่าระวังน้ำผู้ผู้นำชุมชนจะประกาศความเคลื่อนไหวให้ประชาชนทราบเพื่อเตรียมตัวเก็บของขึ้นที่สูงก่อนที่น้ำจะมา น้ำท่วมช่วงประมาณหน้าฝนเดือนกันยายนถึงเดือนตุลาคม หมู่บ้านจะเจอปัญหาน้ำท่วมทุกปี ก่อนน้ำจะท่วมหมู่บ้านประชาชนจะช่วยกันกันน้ำไม่ให้เข้าหมู่บ้านแต่ก็ไม่สามารถกันไว้ได้ตลอด ซึ่งพอจะช่วยให้ชะลอน้ำเข้าหมู่บ้านได้ช้าลงและได้รับผลกระทบให้น้อยที่สุด แนวทางป้องกันภัยพิบัติของบ้านอีโก้มมีสองแนวทาง คือ แนวทางป้องกันแบบเฉพาะหน้าไม่คงทนถาวร และแนวทางป้องกันแบบคงทนถาวร แนวทางป้องกันเฉพาะหน้า หมู่บ้านอีโก้มมีคลอง สงน้ำล้อมรอบหมู่บ้านซึ่งสามารถป้องกันน้ำได้ในระดับที่น้ำมาไม่เยอะเพราะคลองสงน้ำสร้างมานานแล้วและมีจุดที่ชำรุดอยู่หลายจุด จึงไม่สามารถป้องกันน้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อน้ำไหลผ่านคลองน้ำจะเข้าท่วมในหมู่บ้านประชาชนจะช่วยกันจัดทำกระสอบทรายเพื่อป้องกันตามริมคลองถนนรอบหมู่บ้านแล้วนำเครื่องสูบน้ำตั้งหูกจุดรอบหมู่บ้านเพื่อสูบน้ำในหมู่บ้านออก แนวทางที่สองแนวทางป้องกันแบบถาวร มี 2 โครงการ คือ (1) โครงการทำแนว

คลังของแม่น้ำชีตลอดแนวเขตหมู่บ้านอีโก้มเนื่องด้วยเรื่องงบประมาณเยอะจึงไม่สามารถก่อสร้างได้ และ (2) โครงการก่อสร้างคลองส่งน้ำให้สามารถป้องกันน้ำไม่ให้ไหลเข้าหมู่บ้าน

2) แนวทางการเตรียมความพร้อมในการรับมือสาธารณภัย คือ ผลการศึกษาประเด็นแนวทางการเตรียมความพร้อมในการรับมือสาธารณภัย พบว่า ในหมู่บ้านเกิดภัยพิบัติน้ำท่วมบ่อยครั้ง จึงมีการเตรียมความพร้อมรับมือ ผู้ใหญ่บ้านประชุมชี้แจง ให้ประชาชนรู้ว่าน้ำกำลังมา ออกติดตามข่าวน้ำจากเขื่อนสารคาม - ร้อยเอ็ด มาประเมินเตรียมรับมือกับภัยพิบัติน้ำท่วม การเฝ้าระวังสถานการณ์จากภัยพิบัติ มีการให้ความรู้การแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการรับมือภัยพิบัติ ในหมู่บ้านเกิดภัยพิบัติน้ำท่วมบ่อย เลยมีการเตรียมความพร้อมรับมือ ผู้ใหญ่บ้านประชุมชี้แจงให้ประชาชนรู้ว่าน้ำกำลังมา และประเมินเตรียมรับมือกับภัยพิบัติน้ำท่วม มีการประชุมภายในชุมชน มีหน่วยงานองค์การบริหารส่วนตำบลเข้ามาร่วมด้วย นายอำเภอจะออกมาตรวจเฝ้าระวังน้ำขึ้น และให้ประชาชนได้ตั้งรับได้ทัน เนื่องจากบ้านอีโก้ม เกิดอุทกภัยทุกปีทำให้ชาวบ้านได้รู้วิธีรับมือกับสถานการณ์เบื้องต้นให้ได้รับผลกระทบด้านทรัพย์สิน สิ่งของ บ้านเรือน น้อยที่สุดมีจัดตั้งศูนย์พักพิงชั่วคราวไว้ให้กับประชาชนที่บ้านเรือนได้รับผลกระทบ น้ำท่วมชาวบ้านจะขนสัตว์เลี้ยง เครื่องยนต์ขึ้นไปที่พักพิงชั่วคราวบนที่ราบสูง ก่อนจะเข้าฤดูฝน มีการจัดประชุมหมู่บ้านและเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาร่วมประชุมด้วย เนื่องจากบ้านอีโก้มเจอปัญหาน้ำท่วมทุกปี ต้องเตรียมรับมือและเฝ้าระวังอย่างต่อเนื่อง เมื่อผู้ใหญ่บ้านประกาศว่าน้ำกำลังมาถึงชุมชน ชาวบ้านจะรีบขนของขึ้นที่สูง และกักเตรียมอาหารไว้ให้เพียงพอ และมีหน่วยงานอนามัยออกมาให้ความรู้เรื่องเชื้อโรคที่มากับน้ำ โดยให้ประชาชนได้ระมัดระวังเพื่อจะไม่เกิดการเจ็บป่วยในช่วงประสบภัย ทั้งนี้หมู่บ้านอีโก้มมีการเตรียมความพร้อมการรับมือก่อนจะเข้าฤดูฝน ซึ่งมีการเสนอโครงการระยะสั้นและระยะยาวเพื่อป้องกัน มีการตั้งเวรเพื่อเฝ้าระวังและมีการให้ความรู้ความเข้าใจจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2.2 การจัดการในภาวะฉุกเฉิน

1) แนวทางการเผชิญเหตุในภาวะฉุกเฉิน คือ ผลการศึกษาประเด็นแนวทางการเผชิญเหตุในภาวะฉุกเฉิน พบว่า มีการป้องกันภัยพิบัติไว้แล้ว แต่น้ำท่วมฉับพลันเข้ามาในหมู่บ้านและไร่นา ประชาชนนำสิ่งของขึ้นที่ราบสูง เมื่อน้ำท่วมฉับพลันเข้ามาผู้ใหญ่บ้านจะประชุมจัดเวรเฝ้าระวัง อพยพของขึ้นที่สูง ทำศูนย์พักพิงชั่วคราวให้ประชาชนอยู่ บ้านอีโก้มมีแนวทางเผชิญเหตุโดยส่วนใหญ่จะเป็นอุทกภัย ก่อนน้ำจะเข้ามาท่วมในหมู่บ้านนั้น มีการประชุมเตรียมความพร้อมในการรับมือกับสถานการณ์อุทกภัย ดังนี้ มีการจัดตั้งศูนย์อพยพ มีการมอบหมายให้กรรมการหมู่บ้านช่วยกันจัดตั้งเวรเฝ้าระวัง มีการประสานอำเภอทุ่งเขาหลวง องค์การบริหารส่วนตำบลเทอดไทยเพื่อวางแผนแนวทางป้องกันเบื้องต้น

2) แนวทางการบรรเทาทุกข์ในภาวะฉุกเฉิน คือ ผลการศึกษาประเด็นแนวทางการบรรเทาทุกข์ในภาวะฉุกเฉิน พบว่า เมื่อเกิดภัยพิบัติน้ำท่วมแล้วประชาชนจะประสบปัญหาไม่มีอาหารเพียงพอ มีหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เข้ามาให้ความช่วยเหลือนำอาหารมาช่วยเหลือ ทหารมาช่วยเหลือบริการประชาชนที่ได้รับผลกระทบปัญหาจากภัยพิบัติน้ำท่วมออกมาช่วยเหลือทำอาหารให้ประชาชน ทำศูนย์พักพิงให้ประชาชนที่ได้รับผลกระทบ ตัวแทนโรงพยาบาลออกมาให้ความช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับบาดเจ็บจากเหตุการณ์ภัยพิบัติน้ำท่วม บ้านอีโก้มมีแนวทางการบรรเทาทุกข์แบบฉุกเฉิน มีการจัดตั้งศูนย์อพยพ แจ้งหน่วยงานของอำเภอเข้ามาช่วยเหลือ รายงานความเสียหายแจ้งองค์การบริหารส่วนตำบลรายงานความเสียหายเพื่อขอรับการช่วยเหลือเยียวยาให้กับครอบครัวที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ หน่วยงานของภาครัฐเข้าช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ในหมู่บ้านมีงบประมาณเพื่อใช้ช่วยเหลือแบบฉุกเฉิน

2.3 การฟื้นฟู แนวทางการฟื้นฟูสภาพและการซ่อมสร้างหลังการเกิดอุทกภัย คือ ผลการศึกษาประเด็นแนวทางการฟื้นฟูสภาพและการซ่อมสร้างหลังการเกิดอุทกภัย พบว่า หลังน้ำลดหน่วยงานภาครัฐ ผู้ใหญ่บ้าน และประชาชน ช่วยกันซ่อมแซมฟื้นฟูบ้าน วัด โรงเรียน ที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติอุทกภัยมีนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยออกค่ายอาสาโรงเรียน หลังจากเกิดภัยพิบัติน้ำท่วมในหมู่บ้าน และที่ทำการเกษตร หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน ได้เข้ามาช่วยเหลือบ้านอีโก้ม ฟื้นฟูซ่อมแซมบ้าน

วัด โรงเรียนที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติน้ำท่วม ภาครัฐเยียวยาผู้ประสบภัยอุทกภัย แนวทางการฟื้นฟูของหมู่บ้านอีโก้มหลังจากเกิดอุทกภัยในการซ่อมแซมความเสียหายเพื่อฟื้นฟูให้อยู่ในสภาพปกติต้องใช้งบประมาณในการซ่อมแซมเป็นจำนวนมากต้องขอรับความช่วยเหลือจากภาครัฐ ต้องมีการจัดตั้งกรรมการประเมินความเสียหายในช่วงเกิดเหตุ แล้วรายงานความเสียหายให้กับอำเภอ และองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อนำงบประมาณมาฟื้นฟูในหมู่บ้าน

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องแนวทางการจัดการภัยพิบัติภัยทางธรรมชาติในพื้นที่ชุมชนบ้านอีโก้ม ตำบลเทอดไทย อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดร้อยเอ็ด มีประเด็นสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาผลกระทบจากภัยพิบัติทางธรรมชาติในพื้นที่ชุมชนบ้านอีโก้ม ตำบลเทอดไทย อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ประกอบด้วย 1.1 ผลกระทบจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ ด้านเศรษฐกิจ คือ ผลการศึกษาประเด็นผลกระทบจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ ด้านเศรษฐกิจ พบว่า สภาพความเป็นอยู่ของสภาพปัญหาน้ำท่วมล้นตลิ่งของแม่น้ำชีไหลผ่านเกษตรเกิดอุทกภัยน้ำท่วม ไม่สามารถเก็บเกี่ยวข้าวได้ ศูนย์เสียหายได้ ภูเงินมาทำการเกษตร เมื่อน้ำท่วมประชาชนไม่มีรายได้มาใช้จ่ายทำการเกษตร ช่วงน้ำท่วมมีความเสียหายบ้านเรือน ผลกระทบจากภัยพิบัติด้านเศรษฐกิจในหมู่บ้าน 1.2 ผลกระทบจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ ด้านสังคม คือ ผลการศึกษาประเด็นผลกระทบจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ ด้านสังคม พบว่า ผลกระทบสังคมเอารัดเอาเปรียบ พี่พาทอาศัยกันได้บางครั้งด้วยความจำเป็นการเป็นอยู่ของแต่ละครอบครัวที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ บางคนต้องออกไปทำงานต่างถิ่นเพื่อหาเงินมาให้ครอบครัวเพื่อความอยู่รอด ทำให้ขาดรายได้จากการเกษตร เกิดความเครียดเรื่องค่าใช้จ่ายทางานทำต่างถิ่น เพื่อหารายได้ให้ครอบครัวเพื่อความอยู่รอด คือ 1.3 ผลกระทบจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ ด้านการเมืองการปกครอง คือ ผลการศึกษาประเด็นผลกระทบจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ ด้านการเมืองการปกครอง พบว่า ส่วนราชการออกมาดูแลองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นออกมาช่วยเหลือ มีงบประมาณสิ่งของมาช่วยเหลือ ทางจังหวัดพอน้ำลดได้ออกมาช่วยเหลือผู้ประสบภัย ประชาชนในหมู่บ้านและหน่วยงานภาครัฐช่วยเหลือร่วมกันซ่อมแซมบ้านที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ

2. เพื่อเสนอแนะแนวทางการจัดการภัยพิบัติจากธรรมชาติในพื้นที่ชุมชนบ้านอีโก้ม ตำบลเทอดไทย อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ประกอบด้วย 2.1 การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย (1) แนวทางการป้องกันและลดผลกระทบจากสาธารณภัย คือ ผลการศึกษาประเด็นแนวทางการป้องกันและลดผลกระทบจากสาธารณภัย พบว่า ประชาชนนำกระสอบทรายมาปิดกั้นคลองน้ำไว้ไม่ให้น้ำทะลักเข้าไปในนา วัด และหมู่บ้าน เพราะช่วงเกิดภัยพิบัติน้ำท่วมน้ำมาเร็วและบางครั้งไม่สามารถรับมือกับภัยพิบัติได้ทัน มีการให้ความรู้เกี่ยวกับการรับมือจากภัยพิบัติ (2) แนวทางการเตรียมความพร้อมในการรับมือสาธารณภัย คือ ผลการศึกษาประเด็นแนวทางการเตรียมความพร้อมในการรับมือสาธารณภัย พบว่า ในหมู่บ้านเกิดภัยพิบัติน้ำท่วมบ่อย เลยมีการเตรียมความพร้อมรับมือ ผู้ใหญ่บ้านประชุมชี้แจง ให้ประชาชนรู้ว่ามีน้ำกำลังมา ออกติดตามข่าวน้ำจากเขื่อนสารคาม - ร้อยเอ็ด มาประเมินเตรียมรับมือกับภัยพิบัติน้ำท่วม การเฝ้าระวังสถานการณ์จากภัยพิบัติ มีการให้ความรู้การแนะนำ จากผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการรับมือภัยพิบัติ 2.2 การจัดการในภาวะฉุกเฉิน (1) แนวทางการเผชิญเหตุในภาวะฉุกเฉิน คือ ผลการศึกษาประเด็นแนวทางการเผชิญเหตุในภาวะฉุกเฉิน พบว่า มีการป้องกันภัยพิบัติไว้แล้ว แต่น้ำท่วมฉับพลันเข้ามาในหมู่บ้านและไร่นา ประชาชนนำสิ่งของขึ้นที่ราบสูง เมื่อน้ำท่วมฉับพลันเข้ามาผู้ใหญ่บ้านจะประชุมจัดเวรเฝ้าระวัง อพยพของขึ้นที่สูง ทำศูนย์พักพิงชั่วคราวให้ประชาชนอยู่ (2) แนวทางการบรรเทาทุกข์ในภาวะฉุกเฉิน คือ ผลการศึกษาประเด็นแนวทางการบรรเทาทุกข์ในภาวะฉุกเฉิน พบว่า เมื่อเกิดภัยพิบัติน้ำท่วมแล้วประชาชน จะประสบปัญหาไม่มีอาหารเพียงพอ มีหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เข้ามาให้ความช่วยเหลือนำอาหารมาช่วยเหลือ ออกมาช่วยเหลือบริการประชาชนที่ได้รับผลกระทบปัญหาจากภัยพิบัติน้ำท่วมมาช่วยเหลือทำอาหารให้ประชาชน ทำศูนย์พักพิงให้ประชาชนที่ได้รับผลกระทบ 2.3 การฟื้นฟู คือ แนวทางการฟื้นฟูสภาพและการซ่อมสร้างหลังการเกิด

อุทกภัย ซึ่งผลการศึกษาประเด็นแนวทางการฟื้นฟูสภาพและการซ่อมสร้างหลังการเกิดอุทกภัย พบว่า หลังน้ำลดหน่วยงานภาครัฐ ผู้ใหญ่บ้าน และประชาชน ช่วยกันซ่อมแซมพื้นหมู่บ้าน วัด โรงเรียน ที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติอุทกภัย หลังจากเกิดภัยพิบัติน้ำท่วมในหมู่บ้าน และที่ทำการเกษตร หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนได้เข้ามาช่วยเหลือ ฟื้นฟู ซ่อมแซมบ้าน วัด โรงเรียนที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติน้ำท่วม

การอภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่องแนวทางการจัดการภัยพิบัติภัยทางธรรมชาติในพื้นที่ชุมชนบ้านอีโก้ม ตำบลเทอดไทย อำเภอร่องเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ผลกระทบจากภัยพิบัติทางธรรมชาติในพื้นที่ชุมชนบ้านอีโก้ม ตำบลเทอดไทย อำเภอร่องเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด

1.1 ผลกระทบจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ ด้านเศรษฐกิจ คือ ประเด็นผลกระทบจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ ด้านเศรษฐกิจ พบว่า สภาพความเป็นอยู่ของสภาพปัญหาน้ำท่วมล้นตลิ่งของแม่น้ำชีไหลผ่านการเกษตรเกิดอุทกภัยน้ำท่วม ไม่สามารถเก็บเกี่ยวข้าวได้ ศูนย์เสียหายได้ ภูเงินมาทำการเกษตร เมื่อน้ำท่วมประชาชนไม่มีรายได้มาใช้จ่ายทำการเกษตร ช่วงน้ำท่วมมีความเสียหายบ้านเรือน ผลกระทบจากภัยพิบัติด้านเศรษฐกิจ ในหมู่บ้านอีโก้มจะเจอปัญหาน้ำท่วมเป็นประจำเกือบทุกปี ผลที่ตามมาคือ ประชาชนส่วนมากจะทำการเกษตรเป็นหลักและไม่มีรายได้เสริมจากอาชีพอื่น ทำให้เมื่อเกิดอุทกภัยขึ้นทำให้ขาดรายได้มาเลี้ยงชีพ ในครอบครัว ขาดแคลนอาหาร และขาดทุนจากการลงทุนทำการเกษตร บางครอบครัวต้องกู้หนี้ยืมสินเพื่อมาจ่ายค่า ทำเกษตรที่โดนน้ำท่วม และจะเจอปัญหาน้ำท่วมแบบนี้เกือบทุกปีทำให้คนในชุมชนมีรายจ่ายมากกว่ารายรับ บ้านอีโก้ม หมู่ที่ 9 ตำบลเทอดไทย อำเภอร่องเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นปัญหาอุทกภัยชาวบ้านส่วนใหญ่มองอาชีพเกษตรปลูกข้าวนาปีและพืชเศรษฐกิจเป็นหลัก ปกติประชาชนปลูกข้าวในช่วงเดือนกรกฎาคมและเก็บเกี่ยวในเดือนพฤษภาคม ปีไหนที่พายุเข้าฝนตกหนักน้ำจะท่วมนาข้าวและพืชในช่วงเดือนกันยายนถึงเดือนตุลาคมเกือบทุกปี ทำให้น้ำข้าวและพืชได้รับความเสียหายประชาชนไม่สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ ทำให้ประชาชนเสียโอกาสที่จะนำผลผลิตไปขายในท้องตลาดได้ เงินช่วยเหลือจากรัฐก็ไม่เพียงพอจึงทำให้ประชาชนได้รับผลกระทบในด้านเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก จากการศึกษาวิจัยเรื่องนี้สอดคล้องกับแนวคิดของชูวงศ์ อุบลี (2551, น.7) คือ การเตรียมการล่วงหน้าเพื่อเพิ่มขีดความสามารถให้กับรัฐบาล องค์กรปฏิบัติ ชุมชน และปัจเจกบุคคล ในการเผชิญกับสถานการณ์เกิดภัยพิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยการป้องกัน และบรรเทาผลกระทบลดต้น ในเชิงนโยบาย ขณะที่การเตรียมพร้อมเป็นบทบาทหน้าที่ของหน่วยปฏิบัติจำนวนมากที่ต้องประสานงานกันมาตรการที่สำคัญ ได้แก่ การจัดทำแผนรองรับภาวะฉุกเฉิน การเตรียมการอพยพประชาชน การวางระบบแจ้งเตือน และระบบการสื่อสารในภาวะฉุกเฉิน รวมถึงการฝึกซ้อมและอบรมให้ความรู้แก่สาธารณชนด้วย เนื่องจากในกรณีที่การเตรียมพร้อมของรัฐมีข้อจำกัดการเตรียมพร้อมในระดับบุคคลและครัวเรือนจะสามารถช่วยรักษาชีวิตและทรัพย์สินได้เช่นกัน

1.2 ผลกระทบจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ ด้านสังคม คือ ประเด็นผลกระทบจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ ด้านสังคม พบว่า ผลกระทบสังคมเอารัดเอาเปรียบ พี่พาทอาศัยกันได้บางครั้งด้วยความจำเป็นการเป็นอยู่ของแต่ละครอบครัวที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ บางคนต้องออกไปทำงานต่างถิ่นเพื่อหาเงินมาให้ครอบครัวเพื่อความอยู่รอด ทำให้ขาดรายได้จากการเกษตร เกิดความเครียดเรื่องค่าใช้จ่าย หางานทำต่างถิ่นเพื่อหารายได้ ให้ครอบครัวเพื่อความอยู่รอด ในหมู่บ้านจะเกิดปัญหาน้ำท่วมขึ้นเกือบทุกปี บ้านเรือน ทรัพย์สิน ข้าวของ และอาหาร การเป็นอยู่หลังเกิดอุทกภัยภัยจากธรรมชาติเกิดความเสียหายเป็นอย่างมาก ตลอดระยะเวลาที่เจอปัญหาน้ำท่วม ช่วงเกิดอุทกภัยปัญหาที่เจอส่วนมากจะเป็นการขาดรายได้ ขาดแคลนอาหาร หมู่บ้านอีโก้มได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติทางธรรมชาติในด้านสังคม บ้านอีโก้มเป็นหมู่บ้านราบลุ่มติดกับแม่น้ำชี ในช่วงฤดูฝนหมู่บ้านได้รับผลกระทบในด้านสังคม หมู่บ้านได้ถูกน้ำท่วมรอบหมู่บ้านและน้ำได้ไหลเข้าท่วมบ้าน ของประชาชนได้รับความเสียหายอยู่หลายครอบครัว

บ้านของประชาชนบ้านอีโก้มได้ชำรุดเสียหายอยู่หลายหลัง ชาวบ้านอยู่อาศัยอย่างลำบากเป็นเวลานานถึงเดือน ตั้งแต่เดือนกันยายน ถึงเดือนตุลาคม บ้านอีโก้มได้รับผลกระทบจากอุทกภัยเกือบทุกปี จากการศึกษาวิจัยเรื่องนี้สอดคล้องกับแนวคิดของซูวงค์ อุบลี (2551, น.8) กล่าวว่า ได้ให้คำจำกัดความของภัยพิบัติ คือ ต้นตอของผลกระทบซึ่งก่อให้เกิดความสูญเสียในชีวิตและทรัพย์สินของมนุษย์ หรือเกิดความเสียหายทางระบบเศรษฐกิจ มีผลกระทบต่อสังคม

1.3 ผลกระทบจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ ด้านการเมืองการปกครอง คือ ประเด็นผลกระทบจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ ด้านการเมืองการปกครอง พบว่า ส่วนราชการออกมาดูแล องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นออกมาช่วยเหลือ มีงบประมาณ สิ่งของมาช่วยเหลือทางจังหวัดพอน้ำลดได้ออกมาช่วยเหลือผู้ประสบภัย ประชาชนในหมู่บ้านและหน่วยงานภาครัฐช่วยเหลือร่วมกันซ่อมแซม บ้านที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ มีการช่วยเหลือจากภาครัฐ ประชาชนในหมู่บ้านให้ความร่วมมือสามัคคีในการช่วยเหลือกัน ภาครัฐหน่วยงานท้องถิ่นออกมาช่วยเหลือประชาชนอย่างดี ด้านภัยพิบัติต้องได้มีการช่วยเหลือจัดการของภาครัฐเพื่อแก้ไขภัยพิบัติ อย่างเป็นระเบียบ ผลกระทบจากภัยพิบัติทางการเมืองการปกครองต้องมีการรับมือรายงานไปยังผู้บังคับบัญชาเพื่อรับมือทางภัย พิบัติเพื่อลดความเสียหายต่อประชาชนอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ จากการศึกษาวิจัยเรื่องนี้สอดคล้องกับแนวคิดของซูวงค์ อุบลี (2551, น.7) คือ การเตรียมการล่วงหน้าเพื่อเพิ่มขีดความสามารถให้กับรัฐบาล องค์การปฏิบัติ ชุมชน และปัจเจกบุคคล ในการเผชิญกับภาวะการเกิดภัยพิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยการป้องกันและบรรเทาผลกระทบลดต้นในเชิงนโยบาย ขณะที่การเตรียมพร้อมเป็นบทบาทหน้าที่ของหน่วยปฏิบัติจำนวนมากที่ต้องประสานงานกันมาตรการที่สำคัญ ได้แก่ การจัดทำ แผนรองรับภาวะฉุกเฉิน การเตรียมการอพยพประชากร การวางระบบ แจ้งเตือน และระบบการสื่อสารในภาวะฉุกเฉิน รวมถึงการ ฝึกซ้อมและอบรมให้ความรู้แก่สาธารณชนด้วย เนื่องจากในกรณีที่มีการเตรียมพร้อมของรัฐมีข้อจำกัดการเตรียมพร้อมในระดับ บุคคลและครัวเรือนจะสามารถช่วยรักษาชีวิตและทรัพย์สินได้เช่นกัน

2. แนวทางการจัดการภัยพิบัติจากธรรมชาติในพื้นที่ชุมชนบ้านอีโก้ม ตำบลเทอดไทย อำเภอน้ำขุ่น จังหวัดร้อยเอ็ด

2.1 การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย คือ ประเด็นแนวทางการป้องกันและลดผลกระทบจากสาธารณภัย พบว่า ประชาชนนำกระสอบทรายมาปิดกั้นคลองน้ำไว้ไม่ให้ทะลักเข้าไปในนา ไร่ และหมู่บ้าน เพราะช่วงเกิดภัยพิบัติน้ำท่วมน้ำมาเร็ว และบางครั้งไม่สามารถรับมือกับภัยพิบัติได้ทัน มีการให้ความรู้เกี่ยวกับการรับมือจากภัยพิบัติ มีการฝึกอบรมทำความเข้าใจ เกี่ยวกับเหตุการณ์ภัยพิบัติที่เกิดขึ้น มีเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำความรู้ยาดี มีหน่วยงานรัฐปฏิบัติงานพร้อมรับมือกับภัยพิบัติ การ ป้องกันน้ำท่วมของประชาชนจะร่วมกันช่วยกันเฝ้าระวังน้ำผู้นำชุมชนจะประกาศความเคลื่อนไหวให้ประชาชนทราบเพื่อเตรียมตัว เก็บของขึ้นที่สูงก่อนที่น้ำจะมา น้ำท่วมช่วงประมาณหน้าฝนเดือนกันยายนถึงเดือนตุลาคม หมู่บ้านจะเจอปัญหาน้ำท่วมทุกปี ก่อน น้ำจะท่วมหมู่บ้านประชาชนจะช่วยกันกันน้ำไม่ให้เข้าหมู่บ้านแต่ก็ไม่สามารถกันไว้ได้ตลอดแต่จะช่วยให้ชะลอน้ำเข้าหมู่บ้านได้ช้า ลงและได้รับผลกระทบให้น้อยที่สุด แนวทางป้องกันภัยพิบัติของบ้านอีโก้มมีสองแนวทาง คือ แนวทางป้องกันแบบเฉพาะหน้าไม่ คงทนถาวร และแนวทางป้องกันแบบคงทนถาวร แนวทางป้องกันเฉพาะหน้าหมู่บ้านอีโก้มมีคลองส่งน้ำล้อมรอบหมู่บ้านซึ่งสามารถ ป้องกันน้ำได้ในระดับที่น้ำไหลมาน้อยเพราะคลองส่งน้ำสร้างมานานแล้วและมีจุดที่ชำรุดอยู่หลายจุด จึงไม่สามารถป้องกันน้ำได้ อย่างร้อยเปอร์เซ็นต์ เมื่อน้ำไหลผ่านคลองน้ำจะเข้าท่วม ในหมู่บ้านประชาชนจะช่วยกันกรอกกระสอบทรายเพื่อป้องกันตามริม คลองถนนรอบหมู่บ้านแล้วนำเครื่องสูบน้ำ ตั้งหูกจตรอบหมู่บ้านเพื่อสูบน้ำในหมู่บ้านออก แนวทางที่สองแนวทางป้องกันแบบถาวร มีสองโครงการ หนึ่งโครงการทำแนวตลิ่งของแม่น้ำชีตลอดแนวเขตหมู่บ้านอีโก้ม เนื่องจากด้วยเรื่องงบประมาณจะไม่สามารถ ก่อสร้างได้ สองโครงการก่อสร้างคลองส่งน้ำให้สามารถป้องกันน้ำไม่ให้ไหลเข้าหมู่บ้านแบบร้อยเปอร์เซ็นต์ จากการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ สอดคล้องกับแนวคิดของซูวงค์ อุบลี (2551, น.7) กล่าวคือ การปฏิบัติอย่างทันทีทันใดเมื่อภัยพิบัติเกิดขึ้น โดยมีมาตรการต่างๆ เพื่อช่วยชีวิตป้องกันอันตรายและความสูญเสียต่าง ๆ เช่น การค้นหาช่วยชีวิต การกู้ภัย การอพยพ การผจญเพลิง การแจกจ่าย อาหารและยา การจัดทำที่พักชั่วคราว การปฐมพยาบาลเบื้องต้นและการนำส่งโรงพยาบาล

ประเด็นแนวทางการเตรียมความพร้อมในการรับมือสาธารณภัย พบว่า ในหมู่บ้านเกิดภัยพิบัติน้ำท่วมบ่อยเลยมีการเตรียมความพร้อมรับมือ ผู้ใหญ่บ้านประชุมชี้แจงให้ประชาชนรู้ว่าจะน้ำกำลังมา ออกติดตามข่าวน้ำจากเขื่อนสารคาม – ร้อยเอ็ด มาประเมินเตรียมรับมือ กับภัยพิบัติน้ำท่วม การเฝ้าระวังสถานการณ์จากภัยพิบัติ มีการให้ความรู้การแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการรับมือภัยพิบัติในหมู่บ้านเกิดภัยพิบัติน้ำท่วมบ่อยเลยมีการเตรียมความพร้อมรับมือ ผู้ใหญ่บ้านประชุมชี้แจงให้ประชาชนรู้ว่าจะน้ำกำลังมา และประเมินเตรียมรับมือกับภัยพิบัติน้ำท่วม มีการประชุมภายในชุมชน มีหน่วยงานองค์การบริหารส่วนตำบลเข้ามาร่วมด้วย นายอำเภอจะออกมาตรวจเฝ้าระวังน้ำขึ้น และให้ประชาชนได้ตั้งรับได้ทัน เนื่องจากบ้านอีโก้มเกิดอุทกภัยทุกปีทำให้ชาวบ้านได้รู้วิธีรับมือกับสถานการณ์เบื้องต้นให้ได้รับผลกระทบด้านทรัพย์สิน สิ่งของ บ้านเรือน น้อยที่สุด มีจัดตั้งศูนย์พักพิงชั่วคราวไว้ให้กับประชาชนที่บ้านเรือนได้รับผลกระทบน้ำท่วมชาวบ้านจะขนสัตว์เลี้ยง เครื่องยนต์ขึ้นไปที่พักพิงชั่วคราวบนที่ราบสูงก่อนจะเข้าฤดูฝน มีการจัดประชุมหมู่บ้านและเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาร่วมประชุมด้วย เนื่องจากบ้านอีโก้มเจอปัญหาน้ำท่วมทุกปี ต้องเตรียมรับมือและเฝ้าระวังอย่างต่อเนื่อง เมื่อทางผู้ใหญ่บ้านจะประกาศว่าน้ำกำลังมาถึงชุมชน ชาวบ้านจะรีบขนของขึ้นที่สูง และกักเตรียมอาหารไว้ให้เพียงพอและมีหน่วยงานอนามัยออกมาให้ความรู้เรื่องเชื้อโรคที่มากับน้ำให้ประชาชนได้ระวังและไม่เกิดเจ็บป่วยในช่วงประสบภัย หมู่บ้านอีโก้มมีการเตรียมความพร้อมการรับมือก่อนจะเข้าฤดูฝน มีการเสนอโครงการระยะสั้นและระยะยาวเพื่อป้องกัน มีการตั้งเวรเพื่อเฝ้าระวังและมีการให้ความรู้ความเข้าใจ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จากการศึกษาวิจัยเรื่องนี้สอดคล้องกับแนวคิดของมรุตเทพ วงษ์วโย (2564) กล่าวว่า ในการบรรเทาทุกข์ในพื้นที่ภัยพิบัติจะมีหน่วยงานของภาคต่าง ๆ ที่เข้ามาช่วยเหลือประชาชน ที่ประสบภัยในการแจกเบี้ยยังชีพ ฤกษ์ยังชีพ ข้าวปลาอาหารต่าง ๆ และการบรรเทาทุกข์นั้นประชาชนได้รับการช่วยเหลือเป็นอย่างดีไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานองค์การบริหารส่วนตำบลทอดไทยหรือหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามาช่วยเหลือทำให้ประชาชนมีอาหารการกินที่ดีในขณะที่ประสบกับภัยธรรมชาติหรือน้ำท่วม

2.2 การจัดการในภาวะฉุกเฉิน ประเด็นแนวทางการเผชิญเหตุในภาวะฉุกเฉิน พบว่า มีการป้องกันภัยพิบัติไว้แล้ว แต่น้ำทะเลเข้ามาในหมู่บ้าน และไร่นา ประชาชนนำสิ่งของขึ้นที่ราบสูง เมื่อน้ำทะเลเข้ามาผู้ใหญ่บ้านจะประชุมจัดเวรเฝ้าระวัง อพยพของขึ้นที่สูง ทำศูนย์พักพิงชั่วคราวให้ประชาชนอยู่บ้านอีโก้มมีแนวทางเผชิญเหตุส่วนใหญ่จะเป็นอุทกภัย ก่อนน้ำจะเข้าในหมู่บ้านมีการประชุมเตรียมความพร้อมในการรับมือกับสถานการณ์อุทกภัย ดังนี้ มีการจัดตั้งศูนย์อพยพ มอบหมายให้กรรมการหมู่บ้านช่วยกันจัดตั้งเวรเฝ้าระวัง มีการประสานอำเภอทุ่งเขาหลวง องค์การบริหารส่วนตำบลทอดไทย เพื่อวางแผนแนวทางป้องกันเบื้องต้น จากการศึกษาวิจัยเรื่องนี้สอดคล้องกับแนวคิดของมรุตเทพ วงษ์วโย, (2564) กล่าวว่า คือ การปฏิบัติอย่างทันทีทันใดเมื่อภัยพิบัติเกิดขึ้น โดยมีมาตรการต่างๆ เพื่อช่วยชีวิตป้องกันอันตรายและความสูญเสียต่างๆ เช่น การค้นหาช่วยชีวิต การกักการอพยพ การแจกจ่ายอาหาร และยา การจัดทำที่พักชั่วคราว การปฐมพยาบาลเบื้องต้นและการนำส่งโรงพยาบาล

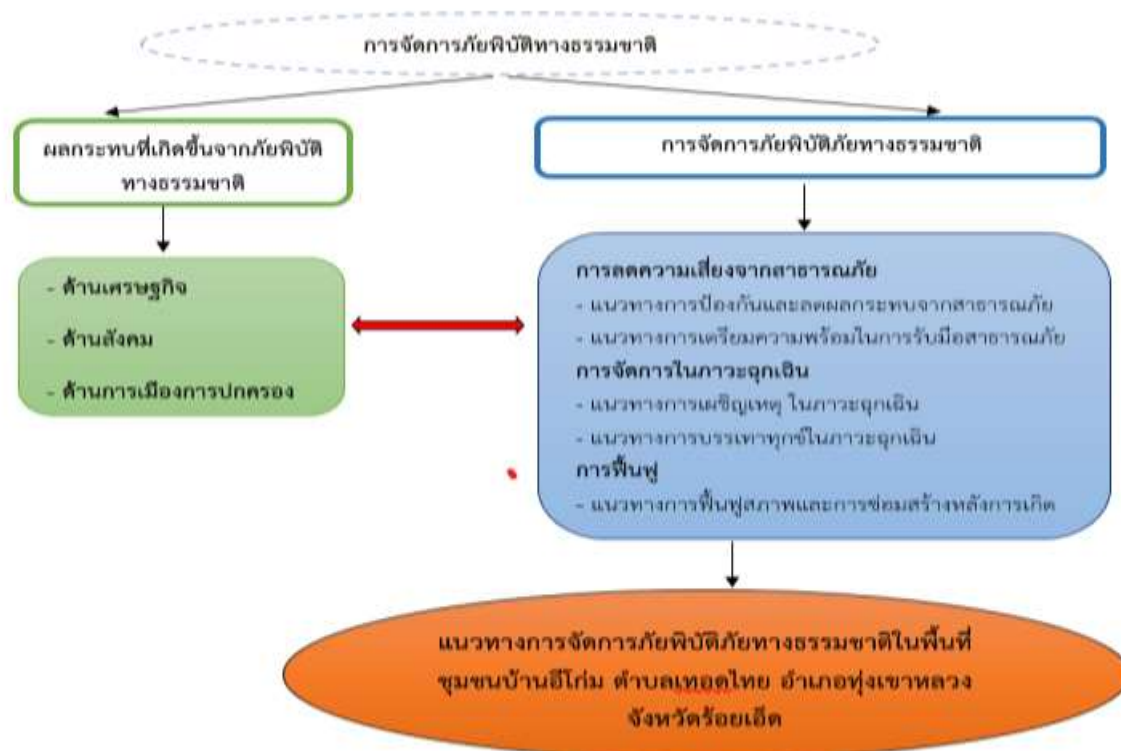
ประเด็นแนวทางการบรรเทาทุกข์ในภาวะฉุกเฉิน พบว่า เมื่อเกิดภัยพิบัติน้ำท่วม แล้วประชาชนจะประสบปัญหาไม่มีอาหารเพียงพอ มีหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนเข้ามาให้ความช่วยเหลือนำอาหารมาช่วยเหลือ ทหารมาช่วยเหลือบริการประชาชนที่ได้รับผลกระทบปัญหาจากภัยพิบัติน้ำท่วมออกมาช่วยเหลือทำอาหารให้ประชาชนทำศูนย์พักพิงให้ประชาชนที่ได้รับผลกระทบตัวแทนโรงพยาบาลออกมาให้ความช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับบาดเจ็บจากเหตุการณ์ภัยพิบัติน้ำท่วมบ้านอีโก้ม มีแนวทางการบรรเทาทุกข์แบบฉุกเฉิน มีการจัดตั้งศูนย์อพยพ แจ้งหน่วยงานของอำเภอเข้ามาช่วยเหลือ รายงานความเสียหายแจ้งองค์การบริหารส่วนตำบล รายงานความเสียหายเพื่อขอรับการช่วยเหลือเยียวยาให้กับครอบครัวที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ หน่วยงานของภาครัฐเข้าช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ในหมู่บ้าน มีงบประมาณเพื่อใช้ช่วยเหลือแบบฉุกเฉินสามารถเยียวยาได้เพื่อรอหน่วยงานเข้ามาช่วยเหลือ จากการศึกษาวิจัยเรื่องนี้สอดคล้องกับแนวคิดของมรุตเทพ วงษ์วโย (2564) กล่าวว่า ในการบรรเทาทุกข์ในพื้นที่ภัยพิบัติจะมีหน่วยงานของภาคต่าง ๆ ที่เข้ามาช่วยเหลือประชาชนที่ประสบภัยในการแจกเบี้ยยังชีพฤกษ์ยังชีพ ข้าวปลาอาหารต่าง ๆ

และการบรรเทาทุกข์นั้นประชาชนได้รับการช่วยเหลือเป็นอย่างดีไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานองค์การบริหารส่วนตำบลเทอดไทยหรือหน่วยงานต่างๆ เข้ามาช่วยเหลือทำให้ประชาชนมีอาหารการกินที่ดีในขณะที่ประสบกับภัยธรรมชาติหรือน้ำท่วม

2.3 การฟื้นฟู ประเด็นแนวทางการฟื้นฟูสภาพและการซ่อมสร้างหลังการเกิดอุทกภัย พบว่า หลังน้ำลดหน่วยงานภาครัฐ ผู้ใหญ่บ้าน และประชาชนช่วยกันซ่อมแซมฟื้นฟูบ้าน วัด โรงเรียน ที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติอุทกภัย มีนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยออกค่ายอาสาโรงเรียน หลังจากเกิดภัยพิบัติน้ำท่วมในหมู่บ้าน และที่ทำการเกษตร หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ได้เข้ามาช่วยเหลือบ้านอีโก้ม ฟื้นฟูซ่อมแซมบ้าน วัด โรงเรียนที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติน้ำท่วม ภาครัฐเยียวยาผู้ประสบภัยอุทกภัย แนวทางการฟื้นฟูของหมู่บ้านอีโก้มหลังจากเกิดอุทกภัยในการซ่อมแซม ความเสียหายเพื่อฟื้นฟูให้อยู่ในสภาพปกติต้องใช้งบประมาณในการซ่อมแซมเป็นจำนวนมากต้องขอรับความช่วยเหลือจากภาครัฐ ต้องมีการจัดตั้งกรรมการประเมินความเสียหายในช่วงเกิดเหตุแล้วรายงานความเสียหายให้กับอำเภอและองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อนำงบประมาณมาฟื้นฟูในหมู่บ้าน จากการศึกษาวิจัยเรื่องนี้สอดคล้องกับแนวคิดของมรุตเทพ วงษ์วาโย (2564) กล่าวว่า เป็นขั้นตอนที่ดำเนินการเมื่อเหตุการณ์ภัยพิบัติผ่านพ้นไปแล้ว เพื่อให้พื้นที่หรือชุมชนที่ได้รับภัยพิบัติกลับคืนสู่สภาพที่ดีขึ้นระดับหนึ่ง ซึ่งอาจจะต้องใช้ระยะเวลา 5 - 10 ปี มาตรการที่สำคัญ ได้แก่ การซ่อมแซมโครงสร้างพื้นฐาน สิ่งก่อสร้างที่อยู่อาศัย การจัดตั้งชุมชนใหม่ การให้ความช่วยเหลือฟื้นฟูชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนที่ประสบภัยสำหรับมาตรการฟื้นฟูบูรณะในระยะยาวจะนำไปสู่เรื่องของการพัฒนาต่อไป

ข้อค้นพบหรือองค์ความรู้ใหม่

การวิจัยเรื่องแนวทางการจัดการภัยพิบัติภัยทางธรรมชาติในพื้นที่ชุมชนบ้านอีโก้ม ตำบลเทอดไทย อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้เขียนมีข้อค้นพบหรือองค์ความรู้ใหม่ที่ควรนำเสนอในประเด็นสำคัญ ดังนี้

แผนภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่เพื่อการจัดการภัยพิบัติทางธรรมชาติ (พงศสวัสดิ์ ราชจันทร์, 2565)

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1.1 ควรจะมีผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้กับประชาชนในหมู่บ้านอีโก้ม ตำบลเทอดไทย อำเภอยางตลาด จังหวัดร้อยเอ็ด ต้องมีความรู้ด้านการรับมือกับภัยพิบัติที่ถูกต้อง

1.2 ควรมีหน่วยงานภาครัฐเข้ามาช่วยเหลือเยียวยาประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการรับมือภัยพิบัติในพื้นที่ชุมชนบ้านอีโก้ม

2.2 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการเยียวยาหลังเกิดภัยพิบัติในพื้นที่ชุมชนบ้านอีโก้ม

เอกสารอ้างอิง

- การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. (2560). *ตัวชี้วัดภัยพิบัติและผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ*. กรุงเทพฯ: กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย.
- การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. (2556). *การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย*. กรุงเทพฯ: กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย.
- การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. (2551). *ภัยธรรมชาติ*. กรุงเทพฯ: กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย.
- กุลธิดา ตรงต่อกิจ. (2562). *การจัดการการตอบสนองต่ออุทกภัย กรณีศึกษา ตำบลท่าช้าง อำเภอพรมพิจราชม จังหวัดพิษณุโลก*. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ชยาพรณ์ บุรพา. (2563). *การปรับตัวเพื่อรับมือกับภัยพิบัติของชุมชนเวียงคาว*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชูวงศ์ อุบลี. (2551). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการภัยพิบัติกรณีศึกษาอาคารเคหะชุมชนเขตดินแดง*. (วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต). สาขาบริหารรัฐกิจ คณะรัฐศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชูวงศ์ อุบลี. (2560). *การพัฒนาศักยภาพของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองจันทบุรีสำหรับการจัดการภัยพิบัติ*. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ทับทิม วงศ์ตะดา. (2559). *การวิเคราะห์พื้นที่เสี่ยงน้ำท่วมโดยกระบวนการลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์บริเวณลุ่มน้ำยมตอนล่าง จังหวัดสุโขทัย*. การประชุมวิชาการ “ทรัพยากรธรรมชาติ สารสนเทศภูมิ ศาสตร์และสิ่งแวดล้อม นเรศวร
- ประทาน คงฤทธิศึกษาการ. (2526). *การปกครองท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์
- ปรานี ว่องวิหิต และณรงค์นาถ อยู่ประสิทธิ์วงศ์. (2535). *ฝนแล้งในประเทศไทย*. เอกสารวิชาการ. กรุงเทพมหานคร: กรมอุตุนิยมวิทยา.
- _____. (2536). *ฝนแล้งในประเทศไทย*. กรุงเทพมหานคร: กรมอุตุนิยมวิทยา.
- ไพรัตน์ เตชะรินทร์. (2561). *นโยบายและกลไกการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาสตร์การพัฒนาปัจจุบันของประเทศไทยในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา*. กรุงเทพมหานคร: ศักดิ์โสภารการพิมพ์
- มรุตเทพ วงษ์วโย. (2564). *ความกดอากาศ*. สืบค้นเมื่อ 12 มิถุนายน 2565, จาก <https://www.truelookpanya.com/learning/detail/33050>
- สมพร คุณวิจิต. (2561). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดการสาธารณภัยแบบเบ็ดเสร็จ*. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. พี.ซี. ฟร้นดิง.
- รณณภัทร พันโกฏี. (2560). *การจัดการภัยพิบัติสึนามิในเมืองท่องเที่ยวภาคใต้ฝั่งทะเลอันดามัน: ศึกษาเปรียบเทียบองค์กร*

ปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่เสี่ยงภัย. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

อดิน รพีพัฒน์. (2563). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชนบทในสภาพสังคมและวัฒนธรรมไทย*.

กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหิดล

เอกราช บุญเรือง และอโณทัย หาระสาร. (2561). กลยุทธ์ในการจัดการภัยพิบัติทางธรรมชาติของประเทศไทย. *วารสารการเมืองการ*, 8(2), 100-115.

National Economic and Social Development Board. (2011). *Office of the National Economic and Social Development Board*. สืบค้นเมื่อ 11 มิถุนายน 2565, จาก

https://www.nesdc.go.th/nesdb_en/main.php?filename=index

National Disaster Prevention and Mitigation Committee. (2010). *Disaster Prevention and Mitigation Policy Bureau Department of Disaster Prevention and Mitigation Ministry of Interior*. สืบค้นเมื่อ 11 มิถุนายน 2565, จาก https://www.disaster.go.th/upload/download/file_attach/584115d64fcee.pdf

Thai Health. (2013). *Thailand Reform: Restructuring Power, Empowering Citizens*. สืบค้นเมื่อ 9 มิถุนายน 2565, จาก https://ipsr.mahidol.ac.th/en/post_research/thai-health-2013/